

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Isagoge Sive Introductio Ad Vitæ Spiritualis
Perfectionem, Omnibus tam Regularibus, quàm Clericis
Sæcularibus, Confessariis, Concionatoribus, & Animarum
Pastoribus perquàm utilis, & specialiter ...**

Herlet, Johann Georg

Sulzbaci, Anno MDC.XCIII.

§. 8. Medium quartum ad puritatem & teneritudinem conscientiæ
obtinendam est habituum malorum & consuetudinum vitiosarum
extirpatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37853

§. 8.

Medium quartum ad puritatem & tenerritudinem conscientiae obtinendam est habituum malorum & consuetudinum vitiosarum extirpatio.

87. **N**Ecessitas hujus medii patet indè, quod habitus pravi, seu malae consuetudines, ad actus malos simillimos iis, à quibus generatae fuerunt, nos inclinent, pertrahant, ac quasi impellant & quidem eò fortius, ac vehementius, quò intensiores sunt, & magis radicatae. Undè *Jerem. 13.* dicitur: *Si mutare potest Ethiops pellem suam aut pardus varietates suas; & vos poteritis benefacere cum didiceritis malum.* S. Chrysostomus *homil. 7. in c. 4. Epist. 7. ad Corinthios* ait: *Magna est consuetudinis Tyrannis, adeoq; magna, ut perindè cogat ac natura.* Et S. Basilius *in regul. fus. interrogat. 6.* *Consuetudo vetustate firmata, natura vim solet nancisci.* Item S. Joannes Climacus *grad. 4.* *Consuetudo plurimum valet, cuncta ex eà pendent, eamq; sequuntur.* Terribile est, quod de consuetudinariis refert S. Anastasius Sinaita *q. 6. de pollut. tom. 6. p. 1. Biblioth. SS. Patr.* dicens: *vidi viros centum annos natos, imbecilles, & toto ferè corpore trementes; qui tamen non poterunt abstinere à peccato corporali, cui se assuefecerant.* De vehementiâ suae consuetudinis malae scribit S. Augustinus *lib. 8. confess. c. 5. Ligatus*

tus eram, non ferro alieno, sed meâ ferreâ voluntate, velle meum tenebat inimicus, & inde mihi catenam fecerat, & constrinxerat me: quippè ex voluntate perversâ facta est libido; & dum servitur libidini, facta est consuetudo; & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas. Hujusmodi igitur consuetudines vitiosæ à nobis non negligendæ, sed sollicitâ curâ sunt radicibus extirpandæ: Nam quemadmodum si quis relicta radice ramos arboris alicujus velit excisos, nihilominus radix manens alios similes protrudit: sic quoniam peccata sunt quadam, quæ nascendi principium in se non habent, sed aliundè originem ducunt, necesse est prorsus, si quis liber ab illis velit esse, is causas primas peccatorum illorum stirpitibus tollat. Ut inquit S. Basilius in Regul. brevior. interrogat. 289.

79. Media porro extirpandi & exuendi pravos habitus, seu vitiosas consuetudines, sunt sequentia: primum suggerit S. Basilius Epist. ad Chilonem Discipulum, dicens: satius esse duxerim, sensim te promovere. Falle voluptates, & ab eis te per gradus avocans, illarumq; singulatim exinaniens ac obliterans consuetudinem: ut nè confertim & velut agmine facto in te unum ad unam omnes irritata cooriantur, turbulentamq; accersant menti tuæ tentationum intemperiem. Unam aliquam earum illicium voluptatum prorsus si continget evincere te; mox adversus alteram accingitor, aciemq; instruito spiritualem; atq; adeò non intempestivam de singulis vitæ pristinae illecebris consequere victo-

riam. Qui enim totam alicujus vitii molem ag-
greditur simul, & non secundum distinctas illius
partes, actus, & gradus procedit, sed uno vo-
luntatis nisu & conatu victoriam obtinere con-
tendit; similis est illi, qui conglobatum adver-
sarium cuneum solus frustra oppugnat. Gra-
vius verò errat, qui plura simul vitia & habitus
malos præsumit extirpare; quia dum vires suas
dispergit & dividit, nullibi potest validam & suf-
ficientem facere impressionem; sed ex omni
parte fractus, debilitatus, ac confusus defi-
ciet.

Secundum medium est, ut per orationem fre-
quenter ad Deum recurramus, & auxilium ab
ipso petamus; quatenus in robore brachii sui dis-
rumpat & dissolvat vincula pravitate nostræ,
quibus constricti & captivi tenemur. Tanta
enim consuetudinis malæ vis est & impetus, ut
auxilio supernaturali nobis opus sit, & altiori
adjutorio, quo eam vincamus ac extirpemus;
quia *natura vim solet nancisci*, ut inquit S. Basi-
lius. *in Regul. fus. interrogat. 6* ita ut perinde co-
gat ac natura, juxta S. Chrysostomum *homil. 7.*
in c. 4. Epist. 2. ad Corinth. Fiatque quædam pec-
candi necessitas, teste S. Augustino *lib. 8. con-
fess. c. 5.* Tradit hoc medium S. Basilius *loco cita-
to* dicens: *peccata inveterata assiduâ oratione cu-
rari oportet.* Et eo se usum fuisse cum effectu &
successu expectato asserit S. Augustinus *serm.*
10. de Sanctis: *nunquid non consueveram quoti-
diè jurare? at ubi legi, timui; luctatus sum con-
tra consuetudinem meam; in ipsâ luctatione in-
vocavi*

vocavi Dominum adiutorem : præstitit mihi Dominus adiutorium non jurandi ; nihil mihi jam facilius est quàm non jurare.

Tertium medium est, ut nobis certò ac firmiter persuadeamus, consuetudinem malam sine magno labore, conatu forti, & difficultate eradicari non posse, atque ideò ex parte nostrâ fortiter contra illius inclinationem, vim & impetum dimicandum, ac generoso conatu illi resistendum esse; neque difficultatibus in principio occurrentibus cedendum; valet enim hic maxime illud Poëtæ:

Tu nè cede malis ; sed contra audentior ito.

Qui secundum consuetudinem operatur, similis est Nautæ, qui secundo flumine vehitur, & descendit: contra verò consuetudinem operans comparatur Nautæ, qui adverso flumine navigat, & contra torrentem nititur; qui nisus utique fortem exigit laborem & conatum virium. Undè S. Augustinus in *Psalm. 30. Vincere consuetudinem dura est pugna.* Et S. Hieronymus *Epist. ad Latam. Asperam nobis est insuavem virtutum viam nimia facit vitiorum consuetudo.* Tradit hoc medium S. Basilius in *regul. fus. interrog. 6.* dicens: *sicut morbi corporis inveterati non nisi longâ & acri curatione sanantur: Sic peccata inveterata diuturnâ patientiâ, assiduâ oratione, & acerrimi animi contentione curari oportet.* Et S. Augustinus *serm. 45. de temp.* *Cum aliquibus cupiditatibus nati sumus; aliquas consuetudine fecimus. Propter illas, cum quibus*

L. 4

nati

nati sumus, baptizantur infantes, & absolvuntur à reatu propaginis malæ; quam habuerunt: consuetudini semper resistendum est. Et serm. 10. de Sanctis: *Luctatus sum contra consuetudinem meam. Item lib. de Generat. cont. Manich. Cum dolore reluctandum fuit consuetudini malæ.*

Non tamen putandum est, difficultatem illam, quæ in principio sentitur, diu aut semper permanere; nam posteaquam malæ consuetudinis vires & impetus paulatim debilitati sunt, & fracti per heroicis actus contrarios; cessat jam omnis difficultas, quæ in principio occurrebat; prout docet S. Chrysostomus homil. 10. in c. 4. *Actor. Apost. dicens: primo quidem die difficile seres hoc, & altero, & tertio: deinde autem facile erit; & jam post quartum molestum ultra non erit.* Et S. Augustinus serm. 10. de Sanctis: *nunquid non consueveram quotidie jurare? luctatus sum contra consuetudinem meam, nihil mihi jam facilius est, quam non jurare.*

Quartum medium est introductio contrariæ consuetudinis bonæ; quæ quanto magis peractus heroicis frequentatos crescit & augetur, tanto magis opposita consuetudo vitiosa diminuitur & deserescit; generatio enim habitus virtuosus, est corruptio habitus vitiosi. Suadet hoc medium S. Chrysostomus homil. in c. 4. *Actor. Apost. dicens: Ob consuetudinem difficile tibi est, & ab illâ agrè abstraheris? igitur quoniam tanta consuetudinis est vis; eam in aliam transfer consuetudinem. Imò major erit vis & efficacia consuetudinis bonæ, quam malæ; adeoque bona ci-*
to

tò prævalebit malæ; sicut tradit S. Joannes Climacus *Grad. 4.* dicens: *Consuetudo plurimum valet, & cuncta ex eâ pendent, eamq; sequuntur: omninò longè amplius valebit in bonis; cum potentissimum habeat adiutorem Deum.*

80. Porro an profectum aliquem in extirpatione vitiorum sive habituum vitiosorum & malarum consuetudinum fecerimus; colligere possumus ex sequentibus: *primò*, si minorem jam inclinationem sentiamus ad peccata & actus malos, quàm antea experiebamur. *Secundò*, si positivam difficultatem, ad actus malos exercendos in nobis experiamur, & econtrà facilitatem ad actus virtutis oppositæ sentiamus. *Tertiò*, Si quandam quasi naturalem nauseam omnium actuum pravorum, ad quos antea inclinabamur, in nobis sentiamus. *Quartò*, Si moralem quandam impossibilitatem ad actus vitiosos sentiamus: quomodo sensit ille, qui dixit: *Quomodo possum hoc facere, & peccare in Deum meum? Genes. 39.*

S. 9.

Medium quintum ad puritatem & teneritudinem conscientie obtinendam est passionum inordinatarum edomatio.

81. **P**ost vitia extirpata & pravos habitus eradicatos transeundum est ad edomationem seu refranationem & moderationem *passionum*